

SZÁSZ FERENC

BÉKÜLJ KI!

Kedves Testvéreim, Atyámfiai! ¹

Az úrvacsora szereztetése alkalmával a názareti Jézus semmiféle feltételt nem szabott, állított fel arra nézve, hogy ki méltó rá, hogy a szent jegyekből részesülhessen. Kisebb-nagyobb erkölcsi fogyatékossgot máskülönben minden tanítványában feltételezhetünk, mégis, még az áruló Júdás is részt vehetett a szent vendégségben.

Lényegében Pál apostol az, akinek erre vonatkozó intelmét mai napig tanítja a Káténk, annak ellenére, hogy ugyanakkor megengedi, ajánlja a bűnösök úrvacsorával való élését: „Vizsgálja meg azért az ember önmagát, és úgy egyék abból a kenyérből, és úgy igyék abból a pohárból. Mert aki úgy eszik és iszik, hogy nem becsüli meg az Úrnak testét, ítéletet eszik és iszik önmagának. Ezért erőtlenek és betegek közöttetek sokan, és ezért halnak meg számosan. Mert ha mi magunk ítélnénk meg önmagunkat, nem esnénk ítélet alá. De amikor az Úr ítélt minket, akkor nevel, hogy a világgal együtt el ne vesszünk” (1Kor 11,28–32).

Az úrvacsora hálaáldozati jellege szerintem magában hordozza azt a pozitív töltetet, mely feleslegessé tesz minden kicsinyes aggályoskodást, mégis remélem, nem tévedek, amikor azt állítom, hogy Jézustól sem teljesen idegen az a gondolat, mely szerint a szent dolgok közelsége hozzájuk illő megközelítést, lelki ráhangolódást igényel.

Erre nézve a Hegyi beszédben találtam eligazítást, amikor Jézus azt ajánlja kora emberének, hogy az Istennek bemutatandó áldozat oltárra vitele előtt béküljön meg azzal az atyjafiával, akinek panasza van ellene. Az erre vonatkozó figyelmeztetés nyilvánvalóvá teszi, hogy Isten közelségét csak akkor kereshetjük, kedvét csak úgy nyerhetjük, ha emberközi kapcsolataink rendben vannak, azokat nem árnyékolja be neheztelés vagy éppen harag.

Aki Istennel „jóban akar lenni” – mondhatnánk, az előbb béküljön meg, legyen jóban embertársaival. Az Isten mellett embertársunkra is odafigyelés kívánalma a jézusi tanítás lényegéből fakad, ahol az Isten és az ember szeretetét és szolgálatát nem választhatjuk el egymástól, hiszen ha nem is tehetünk közējük egyenlőségi jelet, szorosán és szervesen összefüggnek.

Amikor e különleges alkalomkor különválasztom a vallás két alappólusát, istent és embert, csak azért teszem, hogy könnyebben osszam meg veletek azt a néhány gondolatot, amelyet e jézusi tanítás bennem felébresztett.

¹ Elhangzott 2005. november 26-án, a Csokfalván tartott Zsinat ünnepi istentiszteletén

Kedves Lelkésztestvéreim!

Isten és ember szolgálatának alapvető feltétele a hit és szeretet, mint erkölcsi erény. Istenkeresésünknek és Isten megtalálásának a személyes hit a mozgatórúdja és irányítóje, úgy is, mint Isten ajándéka, de úgy is, mint személyes elkötelezettség Istenországa ügye mellett. Ez a személyes hit áll elhivatottságotok és a lelkészi pálya vállalása mögött, s ha ez meg is marad belső ügyeteknek, titkotoknak, erre építették fel nevelőitek azt az unitárius öntudatot és szakmai képezést, amely a szolgálatra alkalmassá tesz és feljogosít. Nem megvetendő útravaló ez, mégis a lelkészi élet szép kihívásának tartom, hogy most elengeditek a kezeteiket, hogy ti mások kezét megfoghassátok, és hogy egyedül kell megküzdenetek azt, amit az apostol a hit „szép harcának” nevez. Öntörvényű világ a lelkésze: sokan irányíthatják, segíthetik, sokféle útmutatás és igény veheti körül, de egyedül élő hite tarthatja meg, igazolhatja vagy ítélni el, kárhoztathatja őt. Ha az emberben Isten szava a lelkiismeret, a lelkész a közösség hangos lelkiismerete kell legyen.

Ezek után hadd bátorítsalak és vigasztaljalak azzal, hogy Istennel nem is olyan nehéz megférni, együtt élni, jóban lenni. Talán Isten természetéből következik az, hogy aki alázatosan és őszintén közelít hozzá, azt ő sohasem utasítja el, az elől nem zárkózik el véglegesen. Az, hogy néha elfogy majd az erőtök, kétségesskedtek, féltek, aggodalmaskodtok, vétkeztek valahol, természetes, nem vagytok emberfeletti, de amíg él bennetek a hivatástudat, addig nincs nagy baj, Isten veletek lesz és marad, meghallgat, befogad és megigazít. Remélem, nem értettek félre: Istent szolgálni nem könnyű, de a szolgálatra örömmel lehet vállalkozni. Jézus szereti: „Vegyétek magatokra az én igámat, és tanuljátok meg tőlem, hogy szelíd vagyok, és alázatos szívű, és megnyugvást találtok lelketeknek. Mert az én igám boldogító, és az én terhem könnyű” (Mt 11,29–30).

Ezek után érzékelhető, hogy az emberi világban kicsit más a helyzet, szinte azt állítottam, itt kezdődnek a „bajok”. Szeretik az emberek a lelkészt, feltéintenek rá, hallgatnak a szavára, munkatársává szegődnek, de panaszkodhatnak is rá. Lehet ez a panasz általánosan emberi, a lelkész gyarlóságából fakadó, de utalhat valami egyébre is: a lelkész tisztsége szerint egy olyan életeszményt hirdet és kér számon pusztá létével is, amely néha kényelmetlen tükröt tart atyjafiái elé. Nem ítélik a lelkészt, nincs is hatalma ehhez, de egy olyan erkölcsiség hirdetője, amely a megtérésre való felhívásban felszínre hozza a gyarlóságot és a fogyatékoságot. Ilyen értelemben jó, nemes a panasz. A kényelmes magalkuvások világában kell a tövis is, kell, szükséges a botránkozás, még akkor is, ha jaj a botránkoztatónak. Nem lehet jó lelkész az, aki lemond az ember és a világ megváltoztatásáról, Istenországa eszméjéről és hivatásáról mondana le, ha nem ezt tenné és szorgalmazná! Fialatok vagytok, nem szürkülhettek el időnap előtt!

És innen jön az örök és legfőbb kihívás, szolgálatunk szeretet próbaköve. Tudjuk-e jól és mindvégig szeretni Isten sokra hívatott és mégis esendő, gyarló gyermekét, az embert, nem az általánosság elvontságában, hanem mindennapi

létének valóságosságában? Költőinek hangzik, de egyáltalán nem ez a kérdés. Jézus tanításában nem esik szó arról, bizonyára nem is fontos, hogy az Isten felé igyekvő, ajándékát az oltárra szánó emberre panaszkodó atyafinak igaza van-e, jogos a panasz? Csak arról van szó, hogy magyarázatok, indoklások és spekulációk nélkül egyoldalúan kell elkezdni és munkálni a megbékélést.

Ha valaki megkérdezné, mi az a sajátosan több és másabb, ami a lelkészi létet és szolgálatot lelkiségében és közösségi mivoltában egyedivé teszi, hangzatos szólamok helyett ezt válaszolnám: lelkész az, aki nem haragtartó, aki mindig elsőként békél meg embertársával, aki soha, semmilyen körülmények között sem bélyegzi, nézi le, veti meg, ítéli el Isten gyermekét, az embert, még akkor sem, ha erre látszólag oka volna. Lelkész az, aki önmaga megalázása nélkül akkor is bocsánatot vagy legalábbis elnézést tud kérni, ha erre nem szolgált rá. Nem hamis kegyességre és álszentségre akarlak buzdítani, kedves Lelkésztársaim, hanem erre a nagy-nagy lehetőségre figyelmeztetni, és éppen Jézust hozva fel követendő példaként.

Az a korszak, amelyben lelkészek lesztek, mindennek mondható, csak kényelmesnek nem. Egyházunk történelmi hiányokat pótol, jövőt tervez, keresi a maga útját. Sok a kihívás, és természetes, hogy sok a különvélemény, és sok a panasz is. Az oltár felé igyekezve bizony néha félrelökünk egyeseket, vagy megtiportatunk. Mégis, évente négyszer megterül Jézus asztala, és valós vagy vélt testvéri közösségben körbeálljuk azt. Legalább ilyenkor emelkedjünk felül egyéni sérelmeinken és panaszainkon.

Az úrvacsorai kenyér és bor a szent vendégség után sem lesz közönséges, szent maradéknak, morzsaléknak szoktuk nevezni, s illik együtt fogyasztani belőle: nyílt szívvel, barátságos szóval, mosolygós arccal. Adja Isten, hogy ennek ugyanolyan íze legyen ajkunkon, szívünkben és életünkben, mint annak a szent-ségesnek, amellyel Jézus asztalánál élünk, most és mindörökké. Ámen.

Könyvszemle

Durall, Michael: *The Almost Church. Redefining Unitarian Universalism for a New Era*. Jenkin Lloyd Jones Press at All Souls Unitarian Church. Tulsa, Oklahoma, 2004

„Szinte egyház”, állapítottuk meg számos alkalommal, erdélyi zarándokok, az amerikai és angliai testvéregyházzal való találkozásaink rendjén. Persze egymásnak, bizalmasan. És hogy most önmegjelölésként, ráadásul könyvcímként jelenik meg a fordulat, akár meglepő is lehetne, ha a szerző nem Michael Durall lenne, és a könyv mögött álló kezdeményezés nem az lenne, ami. Durall egy felekezeti központi tanácsadó központ elnöke, akit korábban számos nagysikerű, a gyülekezeti élet megújításával foglalkozó könyv szerzőjeként ismerhettünk meg (*Creating Congregations of Generous People* – az Alban Institute kiadásában; *Beyond the Collection Plate* – Abingdon Press). Durall az elmúlt évtizedekben tanácsadóként számos unitárius univerzalista gyülekezet talpra állításán és fejlesztésén is közreműködött. Ebben a könyvében a UU-val kapcsolatos tapasztalatait, meglátásait foglalja össze, mégpedig teszi ezt egyszerre a szakember könyörtelen szókimondásával, őszinteségével, és UU egyháztagként a közösség iránti szeretettel, jövő-féltéssel. A könyv mögött ugyanakkor a tulsai gyülekezet azon kezdeményezése áll, amely a Jenkin Lloyd Jones Kiadó megalapításával a felekezet „leginnovatívabb hangjainak szócsöve” kíván lenni, amellyel egy miszió-alapú unitárius univerzalizmus rég megfogalmazott igényére válaszol azzal, hogy elérhetővé tesz olyan kritikai írásokat, amelyek a felekezet jövője szempontjából a legégetőbb problémákkal foglalkoznak. A kiadó első kiadványaként jelent meg Durall könyve.

Mi közünk e könyvhöz nekünk, erdélyi unitáriusoknak és másoknak? – kérdezhetjük. Egyszerűen fogalmazva a következő: az egyházak, vallások krízise és útkeresése sok hasonlóságot mutat világszerte. A globalizálódással egyre inkább eltűnnek az élethelyzetünk sajátosságait, eltéréseit meghatározó társadalmi különbségek, ráadásul a szabadelvű vallásosság belső dinamikája meglehetősen behatárolja a társadalmi változásokra adható válaszok körét. Utazásaim során gyakran szomorúsággal szemléltem „hittestvéreink” egyházi/vallási berendezkedésének számos jelenségét, de mindig hála töltött el, ha tudtam arra gondolni, hogy ők tulajdonképpen áldozatot vállaltak értünk azzal, hogy kipróbáltak olyan